

Inhoud

<i>Inleiding</i>	1
<i>Hoofdstuk I - Duurzaamheid en armoede in perspectief</i>	5
<i>1. Duurzaamheid door een armoedebрил</i>	5
1.1. Duurzaamheid is toekomst	5
1.2. Een verkenning van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen	8
1.3. Onze kinderen zijn onze toekomst	10
<i>2. Sociale, economische én ecologische ongelijkheden</i>	11
2.1. Impact van het klimaat/milieu op mensen in armoede	12
2.2. Impact van leven in armoede op het klimaat/milieu	14
2.3. Versterking van sociale en milieuongelijkheden door beleid	16
<i>3. Mensenrechten als basis en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen als kader voor een rechtvaardig en duurzaam beleid</i>	19
3.1. Strijd tegen armoede en voor het klimaat	19
3.2. Armoede als schending van de mensenrechten	19
3.3. Een agenda voor de toekomst	20
<i>Hoofdstuk II - Strijden voor duurzaamheid is strijden tegen ongelijkheden</i>	22
<i>1. Natuur en groene ruimten</i>	22
1.1. De natuur, in het hart van duurzaamheid en gezondheid	23
1.2. Toegang tot natuur en groene ruimten in België	23
1.3. Recht op natuur en rechten van de natuur	26
<i>2. Energie</i>	27
2.1. Beperkingen in de toegang tot energie	27
2.2. Slechte woningkwaliteit en energieprestatie	29
2.3. Een zoektocht naar mogelijkheden voor energiebesparing	30
2.4. Evoluties zetten het recht op energie onder druk	31
2.5. Recht op energie	32

3. Water	34
3.1. Beperkingen in de toegang tot water	34
3.2. Problemen rond woon- en waterkwaliteit	36
3.3. Weinig mogelijkheden tot waterbesparing	37
3.4. Problematiek van onderverbruik	38
3.5. Hogere waterfacturen	38
3.6. Een recht op water en sanitatie op de (inter)nationale politieke agenda	39
4. Duurzame voeding en consumptie	41
4.1. Actor zijn in de keuze van voeding	41
4.2. Actor zijn in de keuze van consumptie	44
4.3. (Opnieuw) actor worden	45
5. Gezondheidszorg	46
5.1. Gezondheidszorg is duur	47
5.2. Niet iedereen en niet alles is verzekerd	49
5.3. De afstand tot gepaste zorg is groot	51
5.4. Mensen in armoede stellen zorg uit of zien ervan af	53
5.5. Gezondheidszorg op twee snelheden	54
5.6. Publieke besparingen en privatisering	55
5.7. De-institutionalisering en responsabilisering	55
5.8. Duurzaam investeren in gezondheid en gezondheidszorg voor iedereen	56
6. Werk	58
6.1. De moeilijke zoektocht naar werk	59
6.2. Werk is niet altijd waardig	61
6.3. Flexibilisering, digitalisering, robotisering	61
6.4. Een nieuwe manier van denken over werk	62
6.5. Waardig werk van en voor de toekomst	64

7. Mobiliteit	65
7.1. Ongelijke toegang tot basisgoederen en -diensten	65
7.2. Ongelijk gebruik van vervoersmiddelen	66
7.3. Nieuwe mobiliteit, nieuwe uitdagingen	69
Hoofdstuk III - Wegen naar duurzaamheid	72
1. De verantwoordelijkheid van de overheid tot duurzaamheid	72
1.1. De SDGs, een politiek instrument met universele reikwijdte	72
1.2. Verantwoordelijkheid van de overheid en fundamentele rechten	73
1.3. De positieve en negatieve verplichtingen van de overheid	73
1.4. Aandacht voor de onderlinge afhankelijkheid van de SDGs in het overheidsbeleid	75
2. Een politiek gericht op effectiviteit van rechten	76
2.1. Niet-effectiviteit van rechten	77
2.2. Justitie als waarborg voor de effectiviteit van rechten	78
3. Een goed bestuur op lange termijn	81
3.1. Good governance	81
3.2. Samenwerking tussen overheden	81
3.3. Ex ante en ex post evalueren	82
3.4. Stappen naar een automatische toekenning van rechten	83
4. Ondersteunen van actoren/initiatieven van verandering	84
4.1. Initiatieven van en voor iedereen?	85
4.2. Correcte kostprijs bewaken	85
4.3. Vrije keuze vrijwaren	87
4.4. Rekening houden met de situaties en ervaringen van mensen in armoede	87
4.5. Bottom-up	88
4.6. Rol van de overheid om initiatieven te ondersteunen	88
4.7. Naar duurzaamheid, met elkeen zijn rol	90

5. Financiering van een duurzaam beleid	91
5.1. Gebruik van fiscale instrumenten voor meer duurzaamheid	91
5.2. Investeren op een duurzame wijze	93
5.3. Verzamelen van fondsen op nationaal en internationaal vlak	94
6. Beleid in dialoog	95
6.1. Kennis en ervaring van mensen in armoede	95
6.2. Ongelijke participatie	96
6.3. Duurzame participatie vraagt tijd en investeringen	97
6.4. Partnerschappen	99
Conclusie : ‘To leave no one behind’	101
Eindnoten	105
Bijlagen	125
1. De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties	125
2. Lijst van organisaties die betrokken zijn bij de totstandkoming van het Verslag 2018 – 2019	127
3. Lijst van personen die op één of andere wijze een bijdrage leverden aan het opstellen van het Verslag 2018 – 2019	130
4. Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendinging van het armoedebeleid	134